

Роль технічного дослідження документів в адміністративному судочинстві

Олена Коробка

головний судовий експерт сектору технічного дослідження документів та обліку,
відділ криміналістичних видів досліджень, Запорізький науково-дослідний
експертно-криміналістичний центр Міністерства внутрішніх справ України, м. Запоріжжя, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-2153-4641>, e-mail: lenchik.shevchenko0110@gmail.com

*Висвітлено значення експертного забезпечення правосуддя у справах адміністративної юрисдикції.
Розкрито роль судової експертизи, зокрема технічного дослідження документів у перевірці достовір-
ності письмових доказів.*

Ключові слова: адміністративна юрисдикція; судова експертиза; експертне забезпечення; технічне
дослідження документів.

The Role of Technical Investigation of Documents in Administrative Justice

Olena Korobka

*The importance of expert support for justice in cases of administrative jurisdiction is highlighted. The role of
forensic examination, in particular the technical examination of documents in verifying the reliability of written
evidence, is revealed.*

Keywords: administrative jurisdiction; forensic examination; expert support; technical examination of documents.

Адміністративне судочинство в Україні покля-
кане забезпечити ефективний судовий захист
прав, свобод та законних інтересів фізичних
і юридичних осіб у сфері публічно-правових
відносин. Однією з фундаментальних умов
досягнення цієї мети є повне, усебічне та
об'єктивне з'ясування обставин справи, що
неможливо без належного дослідження до-
казів.

Аналіз норм чинного Кодексу адміні-
стративного судочинства України, а також
практики діяльності адміністративних судів
свідчать, що основною процесуальною фор-
мою застосування спеціальних знань в адмі-
ністративному судочинстві є судова експер-
тиза [1, с. 156].

Судова експертиза застосовується у ви-
падках, коли для визначення певних фактич-
них даних необхідні спеціальні знання в галу-
зі науки, техніки, мистецтва або ремесла [2].
На відміну від інших видів доказів експерт-
ний висновок ґрунтується не лише на аналі-
зуванні фактичних матеріалів справи, а й на
застосуванні спеціальних методичних реко-
мендацій та науково обґрунтованих підходів.
Це зумовлює його доказову цінність, особли-
во в адміністративних справах, де експертне
забезпечення правосуддя сприяє об'єктив-

ному встановленню фактичних обставин та
належному оцінюванню письмових доказів.

Специфіка адміністративного судочин-
ства полягає в тому, що значна частина до-
казової інформації міститься в письмових
документах офіційного характеру. Саме до-
кументи найчастіше слугують підставою для
прийняття управлінських рішень, оформ-
лення владних повноважень, фіксування
юридично значущих фактів. Відтак, будь-які
сумніви щодо автентичності, цілісності або
способу виготовлення таких документів ма-
ють значення в процесі доказування в адмі-
ністративному судочинстві.

У цьому контексті особливого значення
набуває технічне дослідження документів як
різновид судової експертизи. Його основною
метою є встановлення фактичних обставин,
пов'язаних із матеріальною стороною доку-
мента, умовами його створення, унесення
змін, а також можливими ознаками підро-
блення [3]. Технічне дослідження документів
дає змогу перейти від формального аналізу
змісту документа до глибокого вивчення
його фізичних та технологічних характерис-
тик.

У межах адміністративного судочинства
об'єктами технічного дослідження найчасті-

ше виступають накази, розпорядження, рішення, довідки, акти перевірок, протоколи, реєстраційні документи, дозволи, ліцензії, а також інші матеріали службового та діловодного характеру. Такі документи можуть бути предметом спору або застосовуватися як докази, що підтверджують позицію однієї зі сторін. Водночас саме вони нерідко стають об'єктами фальсифікації або несанкціонованих змін.

Технічне дослідження документів охоплює вирішення широкого кола питань, зокрема, визначення способу виготовлення документа (рукописний, машинописний, друкований, комбінований), визначення виду та характеристик паперу, фарбувальних речовин, друкарських засобів, а також послідовності нанесення реквізитів. Важливе значення має виявлення ознак дописування, виправлення, підчищення, травлення, заміни аркушів або внесення змін після первинного оформлення документа.

Результати технічного дослідження документів дають суду змогу встановити, чи відповідає досліджуваний документ заявленим обставинам його створення, чи не зазнавав він змін після підписання або реєстрації, а також чи може він вважатися достовірним джерелом доказової інформації. У багатьох адміністративних справах саме ці обставини мають вирішальне значення для правильного вирішення спору по суті.

Варто зазначити, що адміністративний суд, на відміну від судів інших юрисдикцій, відіграє активну роль у процесі доказування. Це проявляється, зокрема, у праві суду з власної ініціативи призначати судову експертизу, якщо без застосування спеціальних знань неможливо встановити істотні для справи обставини. Такий підхід сприяє реалізації принципів офіційного з'ясування всіх обставин справи та змагальності сторін.

Висновок експерта з технічного дослідження документів не має наперед визначеної доказової сили та підлягає оцінюванню

судом сукупно з іншими доказами. Водночас на практиці саме він часто виступає ключовим елементом доказової бази, оскільки дає змогу об'єктивно підтвердити або спростувати доводи сторін, засновані на письмових доказах. Особливо це стосується спорів, у яких одна зі сторін ставить під сумнів справжність або незмінність офіційних документів.

Застосування технічного дослідження документів у межах адміністративного судочинства сприяє підвищенню рівня законності у сфері публічного управління. Виявлення фактів фальсифікації або неналежного оформлення документів дає змогу не лише вирішити конкретний спір, а й запобігти подальшим порушенням прав та інтересів осіб у публічно-правових відносинах.

Отже, судова експертиза загалом і технічне дослідження документів зокрема відіграють важливу роль в адміністративному судочинстві. Вони забезпечують науково обґрунтований підхід до дослідження доказів, сприяють об'єктивному встановленню фактичних обставин справи та підвищують якість судових рішень. У сучасних умовах розвитку адміністративного судочинства значення технічного дослідження документів як інструменту судового контролю за діяльністю суб'єктів владних повноважень продовжує зростати.

Перелік джерел посилання

1. Коваленко В. В. Особливості призначення судової експертизи при провадженні в адміністративній справі. *Вісник Луганського державного університету імені Е. О. Дідоренка*. 2012. № 1. С. 156—162.
2. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 18.01.2026).
3. Методика технічної експертизи документів (загальна частина) / К. М. Ковальов, О. О. Давидова, В. В. Коваленко, Т. В. Тимофеева. Київ, 2007. 34 с. (код 2.1.13).